

Anonimizuota versija

Vertimas

C-502/18–1

Byla C-502/18

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2018 m. liepos 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Městský soud v Praze (Čekijos Respublika)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2018 m. gegužės 17 d.

Kitos apeliacinio proceso šalys (ieškovai pirmojoje instancijoje):

CS

DR

EQ

FP

GO

HN

IM

JL

KK

LJ

MI

Apeliantė (atsakovė pirmojoje instancijoje):

České aerolinie a.s.

<...>

NUTARTIS

Městský soud v Praze (Prahos miesto teismas, Čekijos Respublika), kaip apeliacinis teismas, <...> byloje:

a. CS <...>

b. DR<...>

c. EQ <...>

d. FP <...>

e. GO <...>

f. HN <...>

g. IM <...>

h. JL <...>

ch. KK <...>

i. LJ <...>

j. MI <...>

(ieškovai pirmojoje instancijoje)

prieš

České aerolinie, <...> kurios buveinė yra Prahos 6-ajame rajone <...>,

(atsakovė pirmojoje instancijoje),

kurioje prašoma priteisti 6 600 EUR sumą su delspinigiais ir bylinėjimosi išlaidas

ir kurioje nagrinėjamas apeliantės pirmojoje instancijoje pateiktas apeliacinis skundas dėl 2016 m. sausio 12 d. *Obvodního soudu pro Prahu 6* (Prahos 6-asis apylinkės teismas, Čekijos Respublika) sprendimo <...>, po to, kai 2017 m. spalio 31 d. *Ústavní soud* (Čekijos Konstitucinis Teismas) sprendimu buvo panaikintas *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) sprendimas <...>,

nutarė:

[nacionalinis procesas] <...>

II. *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar remiantis [2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos] Reglamento (EB) Nr. 261/2004 [nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91] 3 straipsnio 5 dalies antru sakiniu Bendrijos oro vežėjas turi mokėti kompensaciją keleiviams, kai Bendrijos oro vežėjas, kaip sutartinis vežėjas, vykdė pirmąją skrydžio dalį su tarpiniu sustojimu ne valstybės narės teritorijoje esančiame oro uoste, iš kurio, remiantis bendrojo kodo sutartimi, kitas vežėjas, kuris nėra Bendrijos oro vežėjas, vykdė antrąją skrydžio dalį, ir (**orig. p. 2**) kai atvykimas į galutinės paskirties vietos oro uostą vėlavo daugiau nei trimis valandomis išimtinai antrojoje skrydžio dalyje?“

Pagrindai:

- 1 [Nacionalinis procesas] <...>
- 2 Šios bylos faktinės aplinkybės yra tokios: apeliantė vykdė pirmąją skrydžio, dėl kurio vėlavimo kitos apeliacinio proceso šalys prašo kompensacijos iš apeliantės, dalį, nes remiantis skrydžio planu jos orlaivis (skrydis OK 350) išvyko iš Prahos oro uosto 2014 m. sausio 16 d. 23.40 val. ir atskrido į Abu Dabio oro uostą 2014 m. sausio 17 d. 5.24 val. Numatytas lėktuvo atvykimo laikas buvo 6.05 val. Remiantis skrydžio planu ir bendrojo kodo sutartimi, po sustojimo antrąją skrydžio dalį vykdė įmonė *Etihad Airways* (skrydis OK 3172). Bendrovė *Etihad Airways* nėra Bendrijos oro vežėjas. Antrosios skrydžio dalies po sustojimo metu skrydis buvo atidėtas. Orlaivis turėjo išskristi iš Abu Dabio sausio 17 d. 10.40 val., o išskrido tik sausio 17 d. 19.19 val. ir atvyko į Bankoką tik sausio 18 d. 3.53 val. Taigi, 8 606 km skrydis iš Prahos į Bankoką vėlavo 488 minutėmis.
- 3 Savo teisiniame vertinime pirmosios instancijos teismas nurodė, kad nagrinėjami reikalavimai yra pareikšti pagal [Europos Parlamento ir Tarybos] Reglamentą (EB) Nr. 261/2004 (toliau – reglamentas), kuris, remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 288 straipsniu, yra tiesiogiai taikomas. Tai, kad reglamentas yra taikytinas šioje byloje, išplaukia iš jo 3 straipsnio 1 dalies a punkto ir 2 straipsnio h punkto taikant kartu su Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-11/11, nes keleiviai išvyko iš Prahos oro uosto, t. y. iš ES valstybėje narėje esančio oro uosto. Teismas taip pat nustatė, kad reikalaujama suma yra pagrįsta reglamento 7 straipsnio 1 dalies c punktu taikant kartu su Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-402/07.
- 4 Byloje kilęs pagrindinis teisės klausimas yra susijęs su tuo, ar apeliantei galima pareikšti ieškinį. Apeliantė prieštaravo teigdamą, kad ieškinys negali būti pareikštas jai, nes ji nebuvo skrydį vykdanti oro vežėja (reglamento 2 straipsnio b punktas) skrydžio dalyje iš Abu Dabio į Bankoką. Tačiau pirmosios instancijos

teismas apeliantės atsakomybę grindė reglamento 3 straipsnio 5 dalies antru sakiniu, pagal kurį tais atvejais, kai skrydį vykdantis oro vežėjas, nesudaręs sutarties su keleiviu, vykdo prievoles pagal šį reglamentą, laikoma, kad jis tai daro asmens, sudariusio sutartį su tuo keleiviu, vardu. Todėl jis patenkino visą ieškinį.

- 5 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiantis teismas, kaip apeliacinis teismas, 2016 m. balandžio 26 d. sprendimu patvirtino pirmosios instancijos teismo sprendimą <...>, jis taip pat patenkino ieškinį ir nusprendė dėl bylinėjimosi išlaidų apeliaciniame procese. Apeliaciniame procese apeliantė tvirtino, kad byla turi būti perduota Europos Sąjungos Teisingumo Teismui ypač dėl sutartinio vežėjo atsakomybės, susijusios su skrydžio dalimi, kurią vykdė kitas vežėjas, vertinimu. Šiame proceso etape apeliacinis teismas nusprendė, kad atsakymas į teisinius klausimus, dėl kurių buvo pateiktas prašymas pateikti prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui, yra aiškus iš minėto Reglamento Nr. 261/2004 atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-11/11. Jis nenurodė, kad Teisingumo Teismo jurisprudencija yra prieštaringa, todėl minėtas sprendimas byloje C-173/07 neturėjo įtakos šioje byloje vykusiame apeliaciniam procesui. Apeliacinis teismas nustatė, kad skrydis iš valstybėje narėje esančio oro uosto, kuriam taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, turi būti suprantamas kaip vienas skrydis, net ir tais atvejais, kai galutinės paskirties vietos oro uostas yra pasiekiamas po sustojimo (sprendimas byloje C-11/11). Kaip ir pirmosios instancijos teismas jis rėmėsi reglamento 3 straipsnio 5 dalimi, kuria remiantis skrydį vykdantis oro vežėjas veikia asmens, sudariusio sutartį su tuo keleiviu, vardu. Pagal šioje byloje taikomo reglamento 3 straipsnio 5 dalį apeliantė yra tiesiogiai atsakinga prieš kitas apeliacinio proceso šalis už žalą, kurią šios patyrė dėl bendrovės *Etihad Airways* vykdomos skrydžio dalies metu įvykusio vėlavimo, nes teisinė sąvoka „atstovavimas“ pasižymi tuo, kad atstovaujamas visada tiesiogiai atsako už atstovo veiksmus. Apeliacinio teismo nuomone, toks reglamento aiškinimas yra tinkamas ir gali būti taikomas nagrinėjamai situacijai, nes sutartinio vežėjo atsakomybė kyla iš sutarties ir vežėjas negali būti atleistas nuo atsakomybės remiantis tuo, jog skrydžio dalį, kuri buvo atidėta, vykdė kita šalis, nes tokia situacija yra analogiška bet kokiai kitai subrangos rūšiai. Be to, apeliacinis teismas savo teisiniame vertinime taip pat atsižvelgė į faktą, kad kitos *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) kolegijos rėmėsi tokiais pačiais teisinėmis išvadamis bylose, kuriose buvo nagrinėjamos panašios faktinės aplinkybės <...>. Toliau jis nusprendė, kad tais atvejais, kai kiekvienos kitos apeliacinio proceso šalies individualiai reikalaujama sumokėti suma yra mažesnė nei 50 000 Čekijos kronų (CZK), sprendimas negali būti apskūstas *Nejvyšší soud ČR* (Aukščiausiasis Teismas, Čekijos Respublika) teisės klausimais ir apie tai informavo šalis savo rašytiniame sprendime.

- 6 Nusprendamas dėl apeliantės pateikto konstitucinio skundo, [2017 m.] spalio 31 d. sprendimu *Ústavní soud ČR* (Čekijos Konstitucinis Teismas) panaikino 2016 m. balandžio 26 d. *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) sprendimą <...>. *Ústavní soud* (Konstitucinis Teismas) nusprendė, kad apeliacinis teismas neteisingai nurodė šalims, kad apeliacija teisės klausimais yra negalima, ir taip pažeidė šalių teisę į teisingą bylos nagrinėjimą remiantis Čekijos *Listina*

základních práv a svobod (Pagrindinių teisių ir laisvių chartija), kuri yra Čekijos Respublikos konstitucinės santvarkos dalis <...>, 36 straipsnio 1 dalimi. *Ústavní soud* (Konstitucinis Teismas) nurodė, kad pateiktas reikalavimas yra reikalavimas, kylantis iš vartojimo sutarties, ir kad apskundimas teisės klausimais Aukščiausiam Teismui <...> dėl apeliacinio teismo sprendimo yra priimtinas nepriklausomai nuo reikalaujamos sumos dydžio. Jis taip pat nurodė apeliaciniam teismui atsižvelgti į *Bundesgerichtshof* (Aukščiausias Federalinis Teismas, Vokietija) Sprendime *XaZR 132/08* pateiktus argumentus, kuriais rėmėsi apeliantė.

- 7 Apeliantė, grįsdama savo argumentus apeliaciniame teisme, rėmėsi *Bundesgerichtshof* sprendimais *Xa ZR 132/08*, *X ZR 14/12*, *X ZR 73/16* ir *X ZR 101/16*. Ji taip pat rėmėsi Teisingumo Teismo išvadamis sprendime byloje C-302/16. *Bundesgerichtshof* sprendimas *Xa ZR 132/08* yra susijęs su situacija, panašia į nagrinėjamoje byloje susiklosčiusią, kai skrydis buvo atidėtas skrydžio dalyje, kurią vykdė kitas, nei sutartinis vežėjas. Toje byloje *Bundesgerichtshof* nusprendė, kad nagrinėjamoje situacijoje sutartinis vežėjas nebuvo atsakingas, nes jis nebuvo skrydį vykdantis oro vežėjas. Vėliau savo sprendime *X ZR 14/12* panašioje byloje, kuri buvo susijusi su dviem skrydžiais, *Bundesgerichtshof* priėmė tokį patį sprendimą. Tačiau abu šie sprendimai buvo priimti prieš tai, kai buvo priimtas Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-11/11, kuriame buvo nuspręsta, kad skrydis su tarpiniu nutūpimu yra vienas skrydis. Nors *Bundesgerichtshof* sprendime *X ZR 73/16* nagrinėjamos specifinės aplinkybės, sprendime *X ZR 101/16*, pateikiant nuorodą į Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-302/16 (27 punktą), buvo nuspręsta, kad reglamentas negali būti aiškinamas taip, kad sutartimi saistomas skrydį vykdantis oro vežėjas galėtų išvengti reglamente numatytos atsakomybės, kai jungiamąjį skrydį vykdo vežėjas, kuriam nėra taikomas reglamentas (žr. sprendimo 16 ir 18 punktus). *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) iš to sprendžia, kad aukščiau minėtais *Bundesgerichtshof* sprendimais yra palaikomi apeliantės argumentai, nors reikia atsižvelgti į tai, kad Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-302/16 nėra visiškai aktualus, nes šiame sprendime buvo nagrinėjama kitokia situacija. Teisingumo Teismo sprendime byloje C-302/16 iš esmės yra teigiama, kad kai skrydis yra atšaukiamas, skrydį vykdantis oro vežėjas turi sumokėti keleiviams kompensaciją, jeigu jis jų tiesiogiai neinformavo apie tokį atšaukimą, net jeigu jis informavo asmenį, kuris buvo sudaręs sutartį su keleiviais (kelionių agentūra).
- 8 Be reglamento nuostatų ir Teisingumo Teismo sprendimų, kuriais rėmėsi pirmosios ir antrosios instancijos Čekijos teismai, kitos apeliacinio proceso šalys savo argumentus taip pat grindė Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-559/16, kuriame yra aiškinama sąvoka „skrydžio atstumas“, nes skrydis su tarpiniu nutūpimu šiame sprendime laikomas vienu skrydžiu, bei generalinio advokato Michal Bobek išvada <...> sujungtose bylose C-274/16, C-447/[16] ir C-448/16. Šioje išvadoje pirmiausia yra nagrinėjamas jurisdikcijos klausimas, bet joje taip pat aiškiai pasisakyta dėl reglamento 3 straipsnio 5 dalies ir 13 straipsnio taikymo ir nuspręsta, kad sutartinis oro vežėjas negali išvengti pareigų, kylančių iš sutarties su keleiviais, sudarydamas rangos sutartį dėl dalies transporto paslaugų su kitu oro

vežėju. Skrydį vykdančio oro vežėjo teisinė padėtis yra kildinama iš sutartinio oro vežėjo teisinės padėties. Esant tokiai situacijai sutartinis oro vežėjas yra atstovaujamas, o skrydį vykdančias oro vežėjas yra jo atstovas (žr. išvados 75–77 punktus). **(orig. p. 4)**

- 9 Per procesą *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas), bylą gražinus pastarajam iš naujo nagrinėti, buvo įrodyta, kad oro vežėjas *Etihad Airways* nėra Bendrijos oro vežėjas, kaip tai suprantama pagal reglamento 2 straipsnio c punktą.
- 10 Nagrinėdamas bylą *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) nusprendė, kad šalių ginčas turi būti sprendžiamas remiantis tik reglamentu, kuris pagal SESV 288 straipsnį yra privalomas ir tiesiogiai taikytinas. Be to, ieškinys negali būti patenkintas ir remiantis nacionaline teise. Šis ieškinys yra susijęs su reikalavimais dėl neturtinės žalos atlyginimo, o pareiga atlyginti tokią žalą neteisėto elgesio atvejais nebūtinai yra nustatyta Čekijos teisės; remiantis *Zákon č. 89/2012 Sb.* (<...> *nový občanský zákoník*) (Įstatymas Nr. 89/2012 (<...> naujasis Civilinis kodeksas)) 2894 straipsnyje tokia pareiga atlyginti egzistuoja, jeigu ji yra konkrečiai aptarta arba jeigu ji nustatyta įstatymo. Civiliniame kodekse nustatyta pareiga atlyginti neturinę žalą tik pagrindinių žmogaus teisių pažeidimo (2956 straipsnis), tyčinės ar piktavališkos žalos turtui (2969 straipsnio 2 dalis) atvejais arba kai asmenys patiria žalą kaip asmeninę nelaimę (tai gali būti susiję ne tik su žala pačiam asmeniui) (2971 straipsnis), arba kai žala susijusi su organizuotomis turistinėmis kelionėmis (žala atostogų sutrikdymo atveju – 2543 straipsnis), arba asociacijos nario pagrindinių narystės teisių sunkaus pažeidimo atveju (261 straipsnis). Taip pat pridurtina, kad nuostata dėl žalos atlyginimo atostogų sutrikdymo atveju, kaip numatyta Civilinio kodekso 2543 straipsnyje, dažniausiai yra taikoma prieš kelionės organizatorius, kurių atsakomybė dažniausiai kyla esant nusivylimo kelione atvejams ar kai kelionė yra žymiai sutrumpinama. Ši nuostata yra artimiausia pagrindinėje byloje galimai taikytinai, bet ji susijusi su kelionių agentūros, o ne oro vežėjo atsakomybe. *Zákon o obchodních korporacích* (Bendrovių įstatymas) 3 punkto 2 dalyje taip pat numatyta pareiga atlyginti neturtinę žalą. Tokia pareiga taikoma, kai pažeidžiami Bendrovių įstatyme nustatyti reikalavimai, ypač susiję su bendrovių vidaus veikla. *Zákon č. 82/1998 Sb* (Įstatymas Nr. 82/1998) 31a straipsnis, kuriame numatyta pareiga atlyginti neturtinę žalą neteisėto sprendimo ar netinkamo viešos įstaigos administravimo atveju, taip pat nėra taikytinas šioje byloje <...>. Trūksta ir atitinkamos *Nejvyšší soud ČR* (Aukščiausiasis Teismas) praktikos, kuria būtų galima remtis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nagrinėjamoje byloje; tai gali būti iš dalies paaiškinta tuo, kad praėjo tik labai trumpos laiko tarpas nuo naujojo Civilinio kodekso įsigaliojimo.
- 11 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta prieš tai, *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas) nutaria, kad nagrinėjamas reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo gali būti patenkintas tik, jeigu, remiantis reglamento 3 straipsnio 5 dalies antru sakiniu, būtų nustatyta, kad skrydžio su tarpiniu nutūpimu atveju sutartinis vežėjas yra atsakingas už vėlavimą skrydžio dalies, kurią vykdė ne jis pats, bet kitas, ne Bendrijos oro vežėjas, metu. Tas teismas savo motyvus grindžia tuo, kad skrydžio

su tarpiniu nutūpimu atveju gali būti keletas skrydį vykdančių oro vežėjų, kurių kiekvienas yra laikomas skrydį vykdančiu oro vežėju tik tai skrydžio daliai, kurią jis faktiškai vykdė (reglamento 2 straipsnio b punktas). Reglamento tikslas – užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį – suponuoja sutartinio vežėjo atsakomybę, nes tais atvejais, kai oro vežėjas, vykdamas skrydžio dalį iš oro uosto, esančio už ES ribų, nėra Bendrijos oro vežėjas, kaip kad yra nagrinėjamoje byloje, kompensacija remiantis reglamentu nėra galima (reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktas). Be to, kai sutartinis oro vežėjas sumoka kompensaciją, tai netrukdo jam reikalauti žalos atlyginimo iš skrydį vykdžiusio oro vežėjo (žr. reglamento 13 straipsnį). Atsakomybės netaikymo argumentas yra paremtas faktu, kad nepaisant išimties, numatytos reglamento 3 straipsnio 5 dalies antrame sakinyje, šis reglamentas yra grindžiamas prielaida, kad skrydį vykdamas oro vežėjas yra atsakingas už padarytą žalą. Tai patvirtina Vokietijos Federacinės Respublikos *Bundesgerichtshof* jurisprudencija, kuria remiantis yra aišku, kad, net taikant reglamento 3 straipsnio 5 dalies antrą sakinį, sutartinis vežėjas negali būti įpareigotas atlyginti žalą. Skirtinga Čekijos ir Vokietijos teismų jurisprudencija yra dar vienas argumentas, kodėl Teisingumo Teismo jurisprudencija turėtų būti suvienodinta teismo sprendimu. Esant šioms aplinkybėms, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiantis teismas, remdamasis *Občanský soudní řád* (Čekijos civilinio proceso kodeksas) 109 straipsnio 1 dalies d punktu ir 211 straipsniu, sustabdė bylos nagrinėjimą ir, remdamasis SESV 267 straipsnio b punktu, pateikė šios nutarties rezoliucinės dalies II dalyje nurodytą klausimą tam, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priimtų prejudicinį sprendimą.

<...> [procesiniai klausimai, nuorodos dėl apskundimo galimybės] <...>
(orig. p. 5) <...>